Общественно-политическая газета Ханты-Мансийского автономного округа — Югры

Хăнты ясăң

Основана
1 ноября 1957 года

09.02.2023
№3 (3615)

Хăнты щира якты вәнӆтăсыйт

15 »

Хăнты хə Яков Никифорович Тарлин пухăт якты вәнӆтăӆ. П. Молданов вєрум хур

80 оӆ юхӆы Сталинградской вуӆаң ӆаӆь хăр сухнăс
» 4

Хăнты мир учёной ими пăта ёӈта пăсан ӆэщăтсы
» 7

Хосум кəрт – Неттинăт рəт кəрт
» 11

Вӯӆы ӆавӑӆты ёх Ёмвоша юхӑтӆӑт

Юрий Тарлин Ёмвошн вӯӆєӈ ёх кӑсупсыйн 2022-мит олӈн. Л. Гурьева вєрум хур

Имет па икет «Абсолютный чемпион», «Чемпион многоборья» мевӆ посӑт холумты пӑта кӑсты питӆӑт. Щи тумпи мєт ар вӯӆы тӑйты, мєт ӈма вӯӆы ӆавӑӆты хуят пириӆы. Щӑӆта мєт пирӑщ па мєт айӆат вӯӆєӈ хэ ишӑк нєпекӑн мӑӆыйӈӑн. Мєт ӈм юрн хот, мєт ӈм вӯӆы әхӑӆ, мєт єпӆӑӈ ӆєтут пӑта кӑсупсэт ищи питӆӑт.

Щи кӑсупсыйн кӑсты пӑта вӯӆєӈ ёха тәнӆуп тыӆӑщ 10-мит хӑтӆ вәнты вохты нєпекӑт китты мосӆ.

Мойӈ ёх пӑта щит шєӈк әмӑщ ёмӑӈхӑтӆ питӆ. Щӑта шуши мир ӆєтутӑт па арсыр мосты пурмӑсӑт ӆәтты рӑхӆ. Мойӈ ёх пӑта увӑс нєӈӑт, хэйт па няврємӑт хӑнты щирн якты па ариты питӆӑт. Ӆӑӈхаӆӑт ки, вӯӆы әхӑӆн хӑтӑтьӆяӆӑт.

Щи вән па хурамӑӈ ёмӑӈхӑтӆ ай кєр тыӆӑщ 5-мит хӑтӆӑн 10 щосн пӯншӆы. Иса мойӈ ёх щив вохӆыйт.

Хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Надежда Рагимова

Ёмвошн нивӑӆмит пӯш вӯӆы ӆавӑӆты ёх округ кәща кубок пӑта кӑсты питӆӑт. Кӑсупсы «Мустанг» нємпи ӆовӑт вәӆты тӑхийн вєрӆы.

Ай кєр тыӆӑщ 4-мит хӑтӆӑн округ арсыр тӑхетн вәӆты вӯӆы ӆавӑӆты ёх кӑсты олӈитӆӑт. Кашӑӈ тӑхийн щив мєт ӈма па тәса вєрел вәты ёх пириӆыйт. Олӈӑмит хӑтӆӑн ӆыв ванӆтӑты питӆӑт, муй ӆыв вәӆӑт вӯӆы ӆавӑӆты вєр олӈӑӈӑн.

Ӆыв увӑс вӯӆы олӈӑӈӑн анатомия, физиология, зоогигиена вєрӑтн иньщӑсупсэта ястӑты питӆӑт, муйсӑр мәшӑт ӆыв тӑйӆӑт, хутыса лекщитты па па арсыр вєрӑт олӈӑӈӑн.

Ай кєр тыӆӑщ 5-мит хӑтӆӑн ӆыв кӯтэӆн тынщаӈ тӑхман, вӯӆы әхӑӆн ӈӽхман, вӯӆы ӯпийн нымӑӆн хәхӑӆман кӑсты питӆӑт.

Щи тумпи ӆыв нымӑӆн сора хәхӑӆты па картсєсы омӑсты питӆӑт. Имет па тӯт ӯх тәтьӆюман па тәса пунман, вӯӆэт кирман кӑсӆӑт.

Хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Надежда Рагимова

Няврємӑӈ ёх вухӑт олӈӑӈӑн йиӆуп поступсы

Тӑта мосвӑнӑн ар няврємӑӈ хоттєӆ ёха мӑты вухӑт олӈӑӈӑн Югра мӯвев кәщайт йиӆуп поступсы ӆэщӑтсӑт. Щи утэӆ хӯватн семейной капитал щирн вел̆щи сєма питум няврємӑта округев эвӑӆт ӯкантты вухӑӈ нётупсы иса па щирн сыр-сыр вәнӆтӑты вєрӑта єсӑӆты рӑхӆ.

Социальной вєрӑт ӆэщӑтты департамент кәщайт ӆӑӈхаӆӑт, ӆәӆн щимӑщ вухӑт ар няврємӑӈ хоттєӆ ёх елӆы арсыр атэӆт щирӑтн ӆыв нявремӆаӆ вәнӆтӑты хӑннєхуятӑта ат сухуптӑсӑт. Вантэ, щи пӑта тәп лицензия нєпек мосмитӆ, мӑта ут унтасн щи хэ ёх па нєӈӑт щимӑщ нявремвәнӆтӑты щирӑт вәӆупсэӆ хӯватн тӑйӆӑт, – щиты округ кәща нє Наталья Комарова лупӑс.

Щи вухӑт сухуптӑты пурайн социальной вєрӑт ӆэщӑтты департамент тӑхи нємасыя арсыр хӑннєхэ ёшӑта мӑты лицензия нєпекӑт ямсыева артаӆуман тӑйӆ, – нёхмӑс Югра мӯвев социальной тӑхи кәща нє Тереза Пономарёва.

Мосӆ лупты, хуты Югорской семейной капитал вухӑт Югра мӯвев поступсэт щирн катра иса ар нявремӑӈ хӑннєхуятӑта мийӆясыйт. Ӆыв унтасэӆн щи ёх вәӆты хот ӆәтты, ӽм тӑхийн елӆы вәнӆтыйӆты, мәш ӽмӑӆты, тывелт-тухелт ӽӈхты машина па мущатты вєритсӑт.

Югра мӯв общественной, внешней связят па молодёжной политика департамент вєрум айкелӑт щирн хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Владимир Енов

Тӑм ванӑн округ кӑща нє Наталья Комарова Сӳмӑтвош район кӑща хӑ Павел Артеев, районной дума кӑща нє Зульфия Канева па депутатӑт пилӌа вӑйтантылӌӑс. Щӑта путӑртсӑт, хутыса Сӳмӑтвош районӑн государственной программайт, Россия мӳвев кӑща партупсэт, «Карта развития Югры» вєр ӌэщӑтӌыйт.

Округ кӑща нє Сӳмӑтвош района ӈӈхӑс

Мирхотн путӑртсӑт, хутыса Сӳмӑтвош районӑн йилӌуп хотӑт омӑсӌыйт. Мосӌ лупты, районӑн щи вєр мєт вулӌаӈа тӑйӌы. Сӳмӑтвошн нӑлӌ нартупӑӈ хӑлум вӑлӌты хот ин омӑсӌы. И хот омӑсты етшӑсы, па хотӈӑн ин омӑсӌыйӈӑн.

Мосӌ иӑха ӑма па тӑса рӑпитты, ӌӑлӈн елӌы йилӌуп программа пӑта федеральной вухӑт вохты, – лупӑс округ кӑща нє.

Щи юпийн кӑща ёх ӌыв саттэӌа арсыр вєрӑт тӑйты хуятӑт олӈӑӈӑн путӑртсӑт. Наталья Комарова лупӑс, Сӳмӑтвош районӑн арсыр ӌєтутӑт єнмӑӌты щира хошум хот йитӑт омӑсты вєр вана тӑйты мосӌ. Вантэ, щи унтасн районӑн йилӌуп рӑпитты тӑхет тывӌӑт.

Округ кӑща нє ясӑӈӌад щирн, Сӳмӑтвош районӑн вӑлӌты мир сыстам йиӈк яньщӌӑт. Роспотребнадзор тӑхи ёх постӑсӑт, округ кӳтн Сӳмӑтвош районӑн мир мєт сыстам йиӈк яньщӌӑт.

Округев хӳваттыйн 87,3% мир сыстам йиӈк тӑйӌӑт, Сӳмӑтвош районӑн – 93,6% хӑннєхэ. Интӑм мосӌ щиты вєрты, ӌӑлӈн 100% хуят сыстам йиӈк ат яньщсӑт. Иса жилищно-коммунальной вєрӑт мєт вана тӑйты мосӌ, – лупӑс кӑща нє.

Сӳмӑтвош район кӑща хӑ Павел Артеев лупӑс, хуты ӌыв иса муй вєрӌӑт, ӌӑлӈн районӑн вӑлӌты мир ӑм хотӑтн ат вӑсӑт. Интӑм районӑн ар мир вӑлӌты 124 хот катрая вӑлӌ, 60 хотн мира вӑлӌты щир ӑнтӑм.

2022-мит олӈн мӳӈ муй вєрты ӌӑӈхасӳв, иса вєрсӳв. Олӌ мӑр хӑт вевтам хот нух вӳсӳв, щит 2,8 щурӑс квадратной мєтра. Вевтам па катра хотӑт эвӑӌт хӑс семья ӑм хота касӑӌсӑт. Иӑха ки ӌӳӈӑтты, мӑнум олӈн 51 хоттєӌ ёх ӑмашӑк вӑлӌты питсӑт, – лупӑс Павел Артеев.

Щи тумпи ӌӳв лупӑс социально-экономической вєрӑт олӈӑӈӑн. Мир тыӌӑщ вухӌад 13,2% аршӑка йисӑт, пирӑщ ёх тыӌӑщ вухӌад 15,6% аршӑка вєрсыйт.

Рӑпатайӌы ёх 26% шимӑӌшӑка йис. Щи вєра мӳӈ ӌыв саттэӌа вєр тӑйты ёх унтасн йисӳв. Районэвн 513 щимӑщ хуят вӑлӌ, 782 самозанятой хуята йис. Мосӌ лупты, щиты тывӑс правительстваев нётупсэт унтасн. Ӌыв саттэӌа вєрӑт тӑйты ёх ин ӑма нётӌыйт. Щиты районэвн 98 хуят нётсы, иӑха ки ӌӳӈӑтты, ӌывеӌа 27 миллион шойт вух сухуптӑсы, – лупӑс Сӳмӑтвош район кӑща хӑ.

Сӳмӑтвош районӑн ӌыв саттэӌа вєр тӑйты ёх унтасн рӳтьщӑты вєрӑт нух аӌумты питсыйт. Интӑм ӌыв округ кӑща ёх пилӌа «Град Берёзов» нємпи рӳтьщӑты вєр әхтыйн кӑпӑртӌӑт.

Югра мӳвев кӑщаев унтасн Ӌєв вошн мєт олӈӑӈ пӳш «Зелёное IT-стойбище» вєр тәты олӈитсы. Щӑта интернет вєрсы, хӑтӌ унтасн нуви тӳт мӑты щӳӈкӑт рӑпитӌӑт. Вӑн пәмащипа луплум Наталья Владимировная, хуты районэв ай кӑртӑтн вӑлӌты шуши мирӑт тӑм йис щӳӈкӑт унтасн ӑмашӑк вӑлӌты питсӑт, – лупӑс Павел Артеев.

Щӑӌта Сӳмӑтвош район дума кӑща нє Зульфия Канева рӑпата вєрӌад олӈӑӈ ясӑӈ тәс. Депутатӑт район мир пилӌа рӑпитӌӑт. Мӑнум олӌ мӑр ӌыв хущеӌа 158 хӑннєхэ пищма хӑншсӑт муй па юхӑтсӑт. 93 хуята ӌыв нётсӑт, 34 вєр әхтыйн лупсӑт, муй мосӌ вєрты, 23 пищма әхтыйн елӌы па рӑпитты питӌӑт.

Сӳмӑтвош районӑн «Карта развития Югры» вєр әхтыйн кӑща ёх ищи рӑпитӌӑт. Ӌыв щи нєпека 34 вулӌаӈ вєр олӈӑӈӑн хӑншсӑт, ӌыв кӳтэӌн ӌапӑт вєр щи етшуптӑсы. Щи кӳтн Тэк кӑртӑн йилӌуп ӑшкола омӑссы.

Мосӌ лупты, округ кӑща нє интӑм иса районӑт, вошӑт кӑщайт пилӌа вӑйтантыйӌ. Щи юпийн мєт вулӌаӈа тӑйты вєрӑт пириӌыйт па елӌы щитӑт округ правительствайн вухн нётты питӌыйт.

Хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Надежда Новьюхова

П.В. Артеев, Н.В. Комарова па З.Р. Канева. admhmao.ru сайт эвӑӌт вӳюм хур

80 олӈ юхӆы Сталинградской вулаӈ ӆаӆь хӑр сухнӑс

2023-мит олӈн тӛнӆуп тыӆӑщ кимит хӑтӆӑн Сталинградской ӆаӆь хӑр сухӑнты вӳш эвӑӆт 80 олӈ постӑсы. Кӑтсот атӆ-хӑтӆ мӑр, щит 1942-мит олӈ вӛщ тыӆӑщ 17-мит хӑтӆ вӳш эвӑӆт па 1943-мит олӈ тӛнӆуп тыӆӑщ кимит хӑтӆ вӛнты, советской солдатӑт Сталинград вош пӯӈӑӆн немецкой вуракӑт пиӆа тарӑнӆӑсӑт па нух питсӑт.

Сталинград вошн Павлов хот

Елена Артеева

Матвей Путилов

Щи вулаӈ Сталинградской ӆаӆь Дон па Волга асӑт кимӑӆн мӑнӑс, щит иса сот щурӑс квадратной километра ӆуваттыйн па 400-850 верста хӳваттыйн вӛс. Иса кӑт пӗлӑк эвӑӆт 2,1 миллион хӑннӗхӛ кӳтӛӆн ӆаӆяссӑт. Мӳвтӗӆ мир история щирн, тӑм Сталинградской ӆаӆь мӗт вӛн па ӆавӑрт ӆаӆя ӆӳӈӑтӆы.

Германской ӆаӆь кӛща хуятӑт генерал-полковник Фридрих Паулюс пиӆа нӛмӑссӑт, 1942-мит олӈ ӆӳӈ вӛнты советской армия ӛхтыйн нух питты па Советской Союз нӳм мӳвӑт ёша павӑтты, щит Кавказ хуща мӳв илпи питы вуй ёша павӑтты тӑхет, Дон па Кубань хуща войт па турнӑт ӗнмӑӆты мӳвӑт.

Щи хӑтӆӑт мӑр немщӑт Сталинград воша вана ӗсӑӆты ӑн мосӑс, ӆӛӆн ӆыв Волга ас па пӗлӑка алӈ вӳншсӑт. Тӛп ӆыв вӛйт ӆор тыӆӑщ 23-мит хӑтӆӑн вош увӑс пӗлӑк эвӑӆт вана юхтуптыйӆсӑт. Па имухты воша ӆуӈты щирел ӑнтӛм вӛс, щи пӑта немӑщ тухӆӑӈ хопӑт Сталинград воша бомбайт тӑхты питсӑт па иса шӳка-рава вӗрсэӆ. Лыпӑт хойты тыӆӑщ 12-мит хӑтӆӑн ӆыв вош кимӆа иса вана юхӑтсӑт. Вош хӳлэтн ӆавӑрт ӆаӆь хӑрӑт тывсӑт. Мӳӈ ёхӆӳв атӆ-хӑтӆ кашӑӈ вош хӳлы, кашӑӈ хотые, кашӑӈ мӳв пӳлые пӑта ӆыӆӆал ӑн шалитман ӆаӆяссӑт.

Ай тӑхет потты тыӆӑщ 15-митн вуракӑт Сталинградской трактор-ный завод вӛнты юхӑтсӑт. Ас потты тыӆӑщ 11-мит хӑтӆӑн ӆыв вош вӳты па и пӳш вӳтщийӆсӑт, «Баррикада» нӗмпи завод вӛнты юхтыйӆсӑт, тӛп нӗмӑӆт ӑн тывӑс. Ӆаӆясты ёхӆӳвн елӆы ӑн ӗсӑӆсыйт. Ас потты тыӆӑщ 18-мит хӑтӆӑн иса ӆаӆь хӑрӑт ӆуваттыйн немщӑт ёртсыйт па щӑӆта 19-мит хӑтӆӑн ел вошитты питсыйт. Щи пурайн мӳӈ ӆаӆясты ёхӆӳвн вуракӑт мухӑӆая вӳсыйт, щит 22 дивизия, 6-мит армия па 4-мит танковой армия 160 отделения, иса ӆуваттыйн 300 щурӑс хуят. Щӑӆта Донской фронтӑн ӆаӆясум ёхӆӳв, хута командир хӛя Константин Рокоссовский вӛс, «Кольцо» нӗмпи ӆаӆясты щирн вуракӑт пӑратсыйт. Щи пӑта оӈӆӑн ӆывеӆа хӑтӆ омӑсты пӗлӑкн, щӑӆта нӳм пӗлӑкн немщӑт пӑратты мосӑс, щи ӄопийн хӑщум ёхӆал кӑтна нёхӑӆты, ӛхӑт па итн-итн пӑратты. Щи вӗр 1943-мит олӈн Ас хӑӆты тыӆӑщ 10-мит хӑтӆӑн оӈитсы, 26-мит хӑтӆӑн советской войскайт Мамаев Курган пӯӈӑӆн яха пилтӑщсӑт па вуракӑт кӑтна вошитсӑт. 31-мит хӑтӆӑн нӳм пӗлӑкн ӆаӆясты немщӑт Фридрих Паулюс фельдмаршаӆӛӆ пиӆа ӆаӆясты вӗрел етшуптӑсэӆ. Тӛнӆуп тыӆӑщ кимит хӑтӆӑн па увӑс пӗлӑкн ӆаӆясты вуракӑт хултуптӑсыйт. Щит 24 хӑтӆ мӑр 91 щурӑс вуракӑт мӳӈ ёхӆӳвн катӑӆсыйт, щи кӳтн 140 щурӑс хуят вел̈сы. Германия мӳвн щи пӑта шӗӈк тыштӑсӑт па траурной хӑтӆӑт вӗрсӑт.

Нух питты пӑта мӳӈ ёхӆӳв ар ӛр пунсӑт, ар хуят ӆаӆь хӑрӑтн веккеши хӑщсӑт. Сталинградской ӆаӆьн апрӑӈа ӆаӆясмел пӑта 44 воинской тӑхи почётной нӗмн мӑсыйт, 55 – орден мевӆ посӑтн мойӆӑсыйт, 183 – гвардейской нӗмн нӗмӑтсыйт.

Ӯм арат солдат па офицер ёх мевӆ посӑт ёша павӑтсӑт, 112 хуят – Герой Советского Союза нӗмн ӄокантсыйт. Сталинград вош ӆавӑӆты пӑта 1942-мит олӈн ван хӑтӆуп тыӆӑщ 22-мит хӑтӆӑн нӗмасыя «За оборону Сталинграда» мевӆ пос вӗрсы па щи мойӆупсы 700 щурӑс мултас хуятн ёша павӑтсы.

Мӳӈ округев эвӑӆт ищи ар хуят щи вулаӈ ӆаӆьн тарӑнӆӑсӑт. Матвей Путилов Шайтанка кӛртӑн шӛкащты няврӗмӑт тӑй-

ты хотн ӈнмӑс. Лӯв ищи Сталинградской лаӆьн лаӆясӑс, связиста вӛс па шӯкатум, ара тохнум карты кеӆӑт лэщӑтӑс. 1942-мит олӈн ай тӑхет потты тыӆӑщ 25-мит хӑтӆӑн лӯв карты кеӆ лэщӑтты китсы па щи артӑн лаӈкрӑл мӛшмӑлсы, тэп лӯв айлтыева карты кеӆ вӛнты ваӈкӑс, кимит пӯш па ёшӆ хойсы. Лӯв хӑщум ӛрӑлн тохнум карты кеӆ олӈӑт уӆла вӯслэ па пӈкӑн ӛха пурӑмӑслэ. Єлӑл хӯват имухты электрической ток мӑнӑс, щиты карты кеӆ ийха катӑлман ӑнтӛма йис. Тэп карты кеӆ хӯват путӑртты щир питӑс. Лӯвеӆа тэп 19 тӑӆ вӛс. Интӑм Сӳмӑтвошн вош хӯлы лӯв нӛмӑлн нӛмӑтсы па Мамаев Курган хущи нӛмӆ хӑншман вӛл.

Сталинград вош вӛньльман Саранпауль кӛрт нӛ Елена Артеева 1942-мит олӈн лыпӑт хойты тыӆӑщ 19-мит хӑтӆӑн ухӆ пунсӑлэ. Елена атэлт противотанковой тӑхийн военфельдшера вӛс. Ипӯш лаӆясты пурайн немецкой танк лекщитты тӑхия юхтӑс. Лаӆлн фашистӑт мӛшмӑлтум солдатӑт ал веӆсӑт, Елена граната вӯс па щи танк илпия тӯвантыйлӑс. Щиты лӯв кӑшаӈ ёх лыӆлаӆ вӛньяс, тэп лӯв лыӆӑл сухнӑс. Елена Артеева щи артӑн тэп 22 тӑӆ луват вӛс.

Мӯӈ мӯвев эвӑлт щи вулаӈ Сталинградской лаӆьн па ар хуят лаӆяссӑт па ухӆаӆ пунсӑт, мӛшмӑлсыйт, тэп рӛт мӯвеӆ вуракӑта ӑн мӑсэӆ.

Мӯӈ лыв олӈеӆн векеши нӛмты питлӯв!

Сӳмӑтвош район архив хӑншум путӑр

Хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Надежда Вах

100 олӆ постӑсы

Тӑм олӈн Россия хуща тухӆӑӈ хопн ӈнхты пищев 100-мит олӆа щи йис. Тухӆӑӈ хопӑт вӛра ар мосты рӛпата вӛрӆӑт, щи пӑта Российской Федерация президент 2013-мит олӆ тӛнлуп тыӆӑщ 9-мит хӑтӆӑн хӑншум 98-мит поступсыйн щи тӑхийн рӛпитты мир пӑта ёмӑӈхӑтӆ вӛрӑс, щи хӑтӆ иса пӯш тӛнлуп тыӆӑщн 9-мит хӑтӆӑн питӆ.

Тюменской область тухӆӑӈ хопӑт ӈнхты вӛр тӛты хӛ П.Я. Медведев. П. Молданов вӛрум хур

Тӑм 9-мит хӑтӆӑн 1923-мит олӈн мӯӈ мӯвевн мӛт олӈӑӈ пӯш мир тухӆӑӈ хопн ӈнхты пищ тӑйты питсӑт, щи тухӆӑӈ хопӑтн мир, пӛщта па сырсыр пурмӑсӑт тӛтьӆясӑт.

Тухӆӑӈ хопн ӈнхты пищ – щит Россия луваттыйн вӛра мосты вӛр, щи тухӆӑӈ хопӑтн сыр-сыр мосты пурмӑс вӛрты щӯӈкӑт и тӑхи эвӑлт мосты тӑхи пӛла тӛты пищ вӛӆ, па арсыр мӯв сӯӈӑтн вӛрты пурмӑсӑт па мӯв сӯӈӑтн вӛлты мира тӛты пищ па вӛӆ. Хӑннӛхӛйт хуты ищи, и тӑхи эвӑлт па мӯва сора мӑнты пищ тӑйӆӑт.

Мӯӈ нумсӑӈ ёхӆӯвн вӛрум тухӆӑӈ хопӑт иса мӯв сӯӈӑт хуща сащӆӑт. Юхлы мӑнум олӑт пӛла ӑӈкӑрмӑӆӯв ки па вантӆэв, муй вӯрн мӯӈ мӯвевн мӛт олӈӑӈ тухӆӑӈ хопӑт вӛрты питсайт.

Мӛт олӈӑӈ нӑӆ мотор тӑйты тухӆӑӈ хоп мӯӈ мӯвевн тывӑс, щи тухӆӑӈ хоп эвӑлт па утӑт вӛрты щи питсайт, тухӆӑӈ хоп 1913-мит олӈн вӛрса. Олӈӑӈ тухӆӑӈ хоп (С-21) Игорь Сикорский лаӆь пӑта вӛрӑнтӑс, щи тухӆӑӈ хоп нӛмӑлта ӑӈхӑӆ па иса утӑт шивалӑӆ. Щи ӭпийн мӛт олӈӑӈ мир ӑӈхты тухӆӑӈ хоп ищи икийн щи вӛрса, «Илья Муромец» (С-22) нӛмн пунса.

Тӑм утэн атэлт улты нурең хот йит тӑйс, ай хот па певӑлты хот йитн ищи вӛрӑнтса. Щӑлта па кӛр ӭкан карты щӯӈкӑт па электричества ищи тӑйс. Тэп тӑм ям вӛрӑт елӆы ӑн мӑнсӑт, мӯӈ мир ёхӆӯв лаӆь пӑнта питсӑт. Лаӆь ӭпийн ищи кӯтэлн хӯв мӑр ӛха хойман вӛсӑт, щи пӑта мӯӈ мӯвев нӛмӑлт вух ӑн тӑйс. Щи пӑта тухӆӑӈ хопӑт вӛрты пищев ар олӈ мӑра иса вӯлыйс.

Щи вухлы вӛр пӑта мӛт олӈӑӈ мир ӑӈхты тухӆӑӈ хопӑт Москва эвӑлт Нижний Новгород вӯша, щит 1923-мит олӈн мӯӈ государстваев вух ӑн мийлясс, щит мир ӑктум вухӑт вӛсӑт. Щи вӛр пӑта тухӆӑӈ хопӑт тӛтьӆяты ёх ӛха пилтӑщсӑт па «Авиакультура» нӛмуп тӑхи вӛрсӑт. Щи олӈн па Россия луваттыйн тухӆӑӈ хопӑт пӛла ӛма вӑнтты мир ӛха пилтӑщты пӑта «Добролёт» нӛмуп тӑхи вӛрса. Ӑхат щи ут Аэрофлота щи йис. Мӛт олӈӑӈ тухӆӑӈ хопӑт немщӑт «Юнкерс» нӛмуп фирма эвӑлт лӛтыйлсайт. Ӑхӑт па, щи вӛр мӯӈ ӛма вӛлэв, мӯӈ мӯвевн вӛрум тухӆӑӈ хопӑт па щи вӛрты питлайт.

1923-мит олӆ щит тухӆӑӈ хопӑтн ӈнхты вӛр сӛма питум хӑтӆа вӛрса па и вӛр пӑта, щи олӈн «Совет труда и обороны» поступсы ӛтас.

Там ёмӑӈхӑтӆ елпийн тӛнлуп тыӆӑщн 6-мит хӑтӆӑн кӛща нӛ Наталья Комарова «Югра-Классик» тӑхи хуща мевӆ посӑт па ишӑкты нӛпекӑт мойлӑс, щит транспорт министерства нӛм эвӑлт. Щирн па лӯв путӑртӑс:

Мӯӈ мӯвев ки вӯлэв, тухӆӑӈ хопӑт мӛт мосты щира вӛсӑт, хӛн тӑм увӑс мӯвн нефть па газ вӯты питсы. Тухӆӑӈ хопӑт ӛрн тӑм вӛрӑт Югра хуща па иса мӯвев луваттыйн нух питты питсӑт.

Ёмӑӈхӑтӆ пӑта округев луваттыйн па сыр-сыр вӛрӑт вӛрӆайт. Ёмвошн Мӯв-авӑт па Хӑннӛхӛ музей хуща хурӑӈ ванӆтупсы вӛрса. Кина ванӆтӑты хот хуща па тӑӆаӈ лапӑт мӑр тухӆӑӈ хопӑт олӈӑӈ кина ванӆтӑты питӆа.

Путӑр хӑншӑс:
Пётр Молданов

Сема питум хăтлдăл постăс

Кувщăң ики хурпи тылдăщн 29-мит хăтлдăн хăнты ясăңа вәнлтăты, рәт ясңев елды тәты, хăнты ясăң артадăты нє, хăнты мир учёной ими Валентина Николаевна Соловар Амня кәртăн Касум пўңăлң сєма питăс.

В.Н. Соловар

Валентина Николаевна хăнты ясăң олдăн ар нумсăң нєпек хăншăс, айлат олдал эвăлт хăнты ясңăл вулаңа, сăмăңа тăйлăлэ. Кашăң ясăңăн, кашăң сыйн әмăщ щўңкие, мосты утые вәятл. Хăнты ясңăл – щит лўв вәлупсәл, нумсăл, елды вәлты вєрăл.

Ăңкел Анна Никитична Ремезанова (Ерныхова) ăшколайн няврємăт вәнлтăс. Валентина Касум ăшкола етшуптум юпийн Ёмвошн педагогической училищайн вәнлтыдăс, щăлта Ленинград воша мăнăс. Елды лўв Ёмвоша юхтăс па Новосибирск воша мăнăс, щăта учёной ими нєпек ёша павтăс.

Ас-угорской институт киника лўңăтты хотн вăнлтупсы пўншса, щăта Валентина Соловар хăншум киникайт па арсыр нєпекăт шиваддăты рăхл, щит «Мы говорим по-хантыйски», «Хăнты ясăң» (7-8 классăт пăта, касум мўв хăнтэт путрупсыйн), «Хăнты ясңуп хурăң словарь», «Исследования по этнографии и фольклору народов Северо-Западной Сибири», «Парадигма простого предложения в хантыйском языке (на материале казымского диалекта), «Теоретические вопросы лексикологии и синтаксиса хантыйского языка». Па словарят хăнты ясăңăн 1988, 2006, 2013, 2014, 2015, 2016, 2018, 2020-мит олдăтн єтсăт.

Ешăк Валентина Николаевна! Сєма питум хăтлэнăн мўң, Ас-угорской институтн рәпитты хуятăт, нăңена ям ясңăт лупты ддңхалўв! Нăң шєңк вән, мосты рәпата вєрлдăн. Елды вәлты мирев пăта ям нумсăң нєпек хăнша! И тăмиты нăң вєрты рәпатаен сăмăңа тăе па елды тўвэ!

Уяңа-пищăңа, яма, йисăңа-нәптăңа, щўняңа вәла. Нумса пунум вєрлан иса тўңа ат мăнлăт! Хăнты ясăң артадăты вєрен кєна, тәса ат мăнл. Мўвенăнйиңкенăн, рәт ясңенăн ăрн ат мăлыйн! Най сєм похнум нуви хăтл нăңена па хўв ат хәтлăл! Няврємлан, хилыдан, пилэн тăлаңа-яма ат вәлдăт! Щомăңа-кәсăңа, уяңа-пищăңа, яма, щўняңа вәла! Тăлаң ёш, тăлаң кўр!

Путăр хăншăс:
Надежда Никитина

Вән нєпекăңа йиты йилуп вєрăт олдăңăн

Ас хăлты тылдăщ 31-мит хăтлдăн мўң редакцияева Югорской государственной университет доцент нє Софья Онина юхтылдăс. Лўв ЮГУ йилуп вєрăт олдăңăн ай тәс: «Университетэвн вәлум институтăт высшой ăшколая йисăт. Сўсн «Военный учебный центр» тывăс».

Мўң мойң нє эвăлт айкелăт лэщăтты вєра вәнлтăты щир олдăңăн иньщăссўв. Юхлы лўв лупăс:

Ин айлат ёх «Гуманитарной наукайт высшой ăшкола» тăхийн арсыр ясңăта, литературая па айкелăт лэщăтты вєрăта вәнлтыйллăт. Щиты бакалавриатн, магистратурайн, аспирантурайн вәнлтыйлты рăхл. Мєт сыры мосл щимăщ экзаменăт мăты: рўщ ясăң, литература, йис вәлупсы муй па обществознание. Щи юпийн нял ол очной щирн вәнлтыйлты. Тăм вәнлтыйлты ол мăр тәрум пăта 40 тăхи, ит – вух саты питл. Ин магистратурайн вәнлтыйлты тăхи ăнтәм.

С.В. Онина

Мўң иньщăссўв, хән ЮГУ хуща рәт ясăңа (хăнты, вухаль), литературая вәнлтăты ёх лэщăтты питлыйт? Юхлы С.В. Онина ястăс, хуты тăм ванăн щит тәты ăн питлы. Тәп тăм йисн вән нєпекăң ёх елды аспирантурайн «Рўщ ясăң. Россия мўвевн вәлты мирăт ясңăт» па «Рўщ литература па Россия мўвевн вәлты мирăт литература» вєра вәнлтыйлты вєритлăт. Тăм йисн вән диссертация нєпек кăт ясăң лєрамтман хăншты мосл. Щив кăттăхи мăлы: ит – тәрум пăта, ит – вух саты.

Мойң нє ястăс, ин Югорской государственной университетн 11 щурăс айлат ёх вәнлтыйлдăт, лыв кўтэлн 300-кєм хăнты, вухаль, юрн мирăт няврємăт.

Тăм пурайн Югра мўвевн мойң ёх тәтьляты вєр ям лэщăтман вәл. Вўт кәртăтн вәлты шуши мир ищи вєритлăт ЮГУ хуща «Туризм» вєр хўват щимăщ экзаменăт мăты: рўщ ясăң, йис вәлупсы муй география. Очной щирн нял ол вәнлтыйлты мосл. Тăм вәнлтăты олн тәрум пăта 24 тăхи, ит – вух саты, – С.В. Онина ястăс.

Югорской государственной университет сайт хуща ugrasu.ru тывум йилуп вєрăт олдăңăн ямсыева уша вєрты рăхл.

Путăр хăншăс:
Людмила Гурьева

Ас хӑлҭты тыллӑщ 29-мит хӑтлӑн филологической наукайт доктор, Ас-угорской научной институт вулаң рәпатнек, Югра мӯв заслуженной вәнлҭӑты нє Валентина Николаевна Соловар 65 ола йис. Щирн Россия мӯвев наука хӑтла па вәнлҭӑты ёх ола тәнлуп тыллӑщ 3-мит хӑтлӑн Ас-угорской научной институтн «Учебно-методическая деятельность хантыйского учёного Валентины Соловар» ёңта пӑсан ҷэщӑтман вәс.

Хӑнты мир учёной ими пӑта ёңта пӑсан ҷэщӑтсы

Мєт сыры мирхота юхтум ёх Валентина Николаевная ар ям, хошум ясңӑт лупсӑт, мойлупсэт мойлӑсӑт. Ас-угорской научной институт кәща нє Виктория Сподина лупӑс, хуты В.Н. Соловар вәлупсэлн рәт хӑнты ясӑң лєрамтман ар унтас тәс. Округ дума кәща лӑңкӑр хуят, шуши мир ассамблея кәща хә Еремей Айпин вӯща вєрман лупӑс, хуты сәрханҷ па вах хӑнтэт ищи рәт ясңел лєрамтты щира вәнлҭӑты мосл. Вантэ, тӑм йисн В.Н. Соловар ӑнтә тәп хӑнтэта вән диссертация нєпекӑт хӑншты нётл, вухаль мира ищи. Вәна пєлка ювум ими, Югра мӯв вулаң вәнлҭум ими Евдокия Нёмысова нәмӑлмӑслэ, хутыса Валя Соловар (Ремезанова) педучилищайн вәнлҭылӑс. Щи пурайн лӯв, нєш, ванкӯтлы лухн хәхӑтьляты кӑсупсэтн кӑсӑс, тәх щосн вәнлҭыйлты кәм ӑн тӑйс. Новосибирск вош эвӑлт онлайн щирн филологической наукайт доктор, профессор ими Наталья Кошкарёва В.Н. Соловар олӑңӑн ай тәс.

Лӯв хӑнты ясӑңӑн арсыр вєрӑт олӑңӑн 120 научной нєпек хӑншӑс. Щӑлҭа вән диссертация нєпек хӑншум вет хуят пӑта Галина Нахрачёва, Анастасия Шиянова, Ирина Молданова, Римма Потпот, Оксана Динисламова научной кәщая вәс.

Валентина Соловар учёной иты арсыр вєрӑт лєрамтӑл: рәт ясңӑл, йис путрӑт, хӑнты ясӑңа вәнлҭӑты киникайт хӑншӑл, ям арат ол юхлы лӯңӑтты арӑт хӑншты олңитӑс, – Н.Б. Кошкарёва ястӑс.

«Хӑнты ясӑң» па «Луима сэрипос» газетайңӑлӯв кәща нє Светлана Динисламова вӯща вєрман лупӑс, хуты В.Н. Соловар шєңк хурамӑң лӯңӑтты арӑт хӑншӑл. Тӑмхӑтл С.С. Динисламова и лӯв стихӑл вухаль ясӑңа тулмащтӑс па лӯҭтӑс.

Ма Нижневартовской пединститут Ёмвош филиал хуща вәнлҭылум ёх эвӑлт лӯвела ар тәпӑң ясӑң ястӑсум. Вантэ, щи тӑхи етшуптум хӑннєхәйт эвӑлт ар хуят вәлупсыйн рәт хӑнты ясӑң пила рәпитлӑт.

Ёңта пӑсан пурайн 12 хуят научной нєпекӆал лӯңӑтсӑт, щи олӑңӑн: хутыса ай няврємӑт айтєлн вухаль, хӑнты мирңӑн так ясңӑта, путрупсэта вәнлҭӑты, йис путрӑт эвӑлт катра ясңӑт шивалӑты; В. Соловар хӑншум «Апщєма» киника эвӑлт муйсӑр вєрӑта няврємӑт уша вєрлӑт па кӯтэлн ямәтэса вәлты вәнлҭыйлӆӑт; муй вӯрн вухаль ясӑңӑн арсыр вєрӑт вєрты ясңӑт тывсӑт; «Кәк-кәк» нємпи хӑнты па вухаль мирңӑн моньщ и хураспет муй ӑнтә па па вєрӑт олӑңӑн нєпекӑт лӯңӑтсыйт. Щи тумпи мирхотн путӑртсы, муй щирн елӆы рәт ясӑң вәнлҭӑты киникайт ҷэщӑтты, хән няврємӑт йилпа ӑшколайн хӑнты па вухаль ясӑңӑн вәнлҭӑты питлӑт па муй щирн мӯң рәт ясңев Интернет хуща пунты.

Н.И. Величко па В.Н. Соловар. Л. Гурьева вєрум хурңӑн

Мирхота юхтум ёх ям ясңӑт лупсӑт

Валентина Соловар вәлупсэл мӑр арсыр па хон пєлӑк мӯвӑта яңхӑс. Тӑмхӑтл лӯв Ас-угорской научной институтн вәлты катра пурмӑсӑт лавӑлты хот йита мойлӑс: Увӑс Американкайн вәлты индейцӑт акань, томагавк нємпи щӯңк, дипломной нєпекл, мадъяр учёной хә Йожеф Папаи киника па па әмӑщ пурмӑсӑт.

Юхи хӑщум артӑн В.Н. Соловар вельщи єтум «Ма моньщуптєм» киника олӑңӑн уша вєрсӯв.

Путӑр хӑншӑс:
Людмила Шульгина

Вәнт вой сухӑт па велпӑс вєр олӑңӑн ванлтупсы вәс

В.Ю. Кондин

Ванлтупсыйн вәлум хӑннєхуятӑт

Тӑта мосванӑн, Ас хӑлты тылӑщ 20-мит хӑтӑлн йилпа юхтум олэвн, Ёмвошн «Торум Маа» йис пурмӑсӑт ӑкӑтты хотн мєт олӑң «Вәнт вой сухӑт па велпӑс вєр олӑңӑн» нємуп ванлтупсы вәс.

Россия хон пєлӑк мӯвевн, вантэ, иса йис пурайт вӯш эвӑлт вой па хӯл арсыр хӑннєхуятӑт велпӑслӑсӑт. Щимӑщ вєр олӑңӑн катрая ювум XI-мит йисн «Повесть временных лет» па «Русская Правда» нєпекӑтн сыр-сыр айкелӑт тәса нух хӑншман тӑйлыйт. Мӑтты ки катра пураитн хӑннєхәйт ямкєм арат вәнт вой велпӑслӑсӑт. Арсыр войт кӯтн иса щимӑщ утӑт лыв па ёша павтыйлсӑт, щит лаңки, нюхӑс, вухсар, йиңк вой па па войт. Итәх вой сухӑт шєңк тынӑңӑт вәсӑт па щи пӑта катра пурайн рӯщӑтн «лєпӑт сорния» альщӑсыйт па мосман тӑйсыйт. Мєт тынӑң вәнт вой сухӑт тәп щи олӑтн єтты питсӑт, хән арсыр увӑс мӯвӑт рӯщ хонэв лыпия кӑрӑтты питсыйт. Щи йисн, вантэ, шуши мирӑт эвӑлт мӯң хущева иса ар пєлӑк хӑнтэт, вухалят па юрнӑт вой па хӯл вәлупсы хӯваттэлн велпӑслӑсӑт.

Тӑм кӯтн йилпа пӯншум «Вәнт вой сухӑт па велпӑс вєр олӑңӑн» нємуп ванлтупсыйн сырсыр тәс айкелӑт мӯңева «Торум Маа» йис пурмӑсӑт ӑкӑтты хотн научной рәпатнека вәлты нє Ирина Ксенофонтова вєрӑс.

Мєт олӑңӑн ияха ӑктӑщум хӑннєхуятӑт елпийн лӯв тӑмиты щи нёхмӑс, хуты тӑмхӑтл нємасыя хә ёхлӯва юкантум ванлтупсы лэщӑтсӑт. Вантэ, йис пурайт вӯш эвӑлт тәп хӑнты па вухаль мирңӑн велпӑс вєрӑт унтасн вәлты-холты щирлал ямсыева лэщӑтсӑт. И пєлӑк эвӑлт велпӑслӑты ёх лєтут пӑта вәнт войт па тухлӑң войт мущатыйлсӑт, кимит пєлӑк эвӑлт – итәх утӑт тынӑң сухӑт тӑйсӑт. Щитӑт елды пєлӑтты па тыныты рӑхӑс.

Велпӑслӑты вәнт войт

Катра пурайн «Ипатьевской летопись» нєпек хуща рӯщӑт мӯң мӯвлӯв олӑңӑн мӑтты ки щиты хӑншмел: «Мӯң ёхлӯв Югра мӯвн вәсӑт па лыв семңалалң вантсӑт, хуты арсыр хурамӑң вәнт войт тәрум эвӑлт илды пєлы питсӑт па лакка вән пєлкӑта сора-сора хәхӑлсӑт ...» Щимӑщ вєр пӑта рӯщ хон пєлӑк мӯв ёх шєңк мӯң хущева вӯратсӑт. Вантэ, кашӑң хӑннєхә ямашӑк па тащӑңашӑк вәлты лӑңхӑс.

Мосл лупты, хуты XVI-мит нәпӑтн рӯщ хон ясак щирн хӑнты ёх эвӑлт арсыр тынӑң вәнт вой сухӑт вӯты пиньщӑс. Әхӑт, XVII-мит нәпӑт йис пурайн щимӑщ вєр нємасыя вантман, ямсыева артаңуман Тәпӑл вош губернатора вәлты кӑнащ хәйн М.П. Гагаринӑн тәса сибирской приказ щирн тӑйсыйт. Вантэ, щи олӑтн Россия хон икия Пётр I вәс. Ям арат тынӑң вәнт вой сухӑт унтасн щи пурайн Россия мӯвев хуща иса йиңуп экономика вєр лэщӑтсы. Щӑлта 1900-мит олӑтн Тәпӑл вош губернияйн вәлты шуши мирлӯв унтасн шєңк ар тынӑң вәнт вой сух ияха ӑкӑтсы. Щи пурайн Россия луватн мєт ар вой сух тәп Якутия ёх мийлясӑт па Югра мӯв велпӑслӑты

хӑннєхуятӑт кимит тӑхи хуща ҷыв ю̆пеҷн вәсӑт.

Кашӑҥ оҷ мӑр мӯҥ мӯвев хуятӑт государствая 200 щурӑс нюхӑс, я̆ҥкєм щурӑс вухсар па 500 щурӑс ҷаҥки вәнт вой сухӑт ясак щирн тәса мӑсӑт.

Щӑҷта щимӑщ тынӑҥ вой сух тумпийн ҷыв хуҷыева 27-кєм нємуп сыр-сыр вәнт вой сухӑт па мийҷясӑт. Кашӑҥ хӑннєхә па ҷӯв щирӑҷн ищиты вєритӑс веҷпӑс щирн мущатум вой сух еҷ тыныты. Щи пӑта Ас хӑҷты тыҷӑщ оҷӑҥ хӑтҷ вӯш эвӑҷт Обдорск па Ирбит вән вошҥӑнӑн нємасыя вәнт вой сухӑт тынєсты-ҷәтӑсты хӑрҥӑн вәсҥӑн.

Хән па Советской лащ мӯҥ увӑс мӯвҷӯва юхтӑс, щи пурайн веҷпӑсҷӑты ёх вәнт вой сухӑт государства эвӑҷт вєрум вой вӯты арсыр тӑхета мӑты питсӑт. Щи киньща щи оҷӑтн тынӑҥ вой сухӑт тӑйты войт звероферма тӑхетн нємасыя єнмӑҷсыйт.

Щиты єтӑр хӑри ҷєпкӑт муй питы вухсарӑт па норка нємуп вәнт войт нємасыя ҷыв тынӑҥ сухҷаҷ унтасн па сыр-сыр тӑхи хуща вәна йитєҷ вӯш вәнты тӑйсыйт. Щӑҷта хӯҷ веҷпӑсҷӑты тӑхетн рәпитты хә ёх ищиты пура-пурайн вәнт вой план щирн веҷсӑт.

Еҷҷы «Вәнт вой сухӑт па веҷпӑс вєр оҷӑҥӑн» ванҷтупсыйн вәҷум хәйт па нєҥӑт еҷпийн «Торум Маа» йис пурмӑсӑт хотн арсыр проектӑт вєрты тӑхи кәща хә Вячеслав Кондин айкеҷ вєрӑс. Ҷӯв путӑртӑс, хуты катра пурайт эвӑҷт мӯҥ мӯвева рӯщӑт юхӑтсӑт. Итәх ёх ҷыв кӯтэҷн вәнт вой сухӑт шуши хӑннєхуятӑт эвӑҷт ҷәтсӑт. Кимит ёхҷаҷ тӑта вәҷты-хоҷты щирҷаҷ ҷэщӑтсӑт. Ҷыв тӑта ушӑҥа-сащӑҥа вєрсӑт, муй щирн хӑнтэт па вухаҷят щимӑщ вәнт войт веҷпӑсҷӑҷӑт, муй хурасуп сєсэт, вой веҷпӑс пурмӑсӑт тӑйҷӑт па мӑта тӑхетн аршӑк вой мущатты рӑхҷ.

Сыр-сыр сєсэт па веҷпӑсҷӑты щирӑт хӑнты ёхҷӯвн йис пурайт вӯшӑт эвӑҷт па ин тӑмхӑтҷ вӯш вәнты тӯҥщирӑҥа йиҷпатсыйт муй я̆мсыева ҷэщӑтсыйт, ҷәҷн щиты сыр-сыр вәнт войт катӑҷты рӑхӑс. Щи пӑта тӑта Вячеслав Кондин мӯҥева щоркан омӑсты вєр аҷяс па ӧхӑт лупӑс, муй щирн щимӑщ веҷпӑс вєрҷа. Щи тумпийн ванҷтӑс нымҷӑт па сӯв, мӑта утӑт унтасн воя я̆ҥхсӑт. Арсыр веҷпӑсӑҥ пурмӑсӑт кӯтн ҷӯв айкеҷ тәс, хуты катра ар пєлӑк хә ёх хӑнтэт па вухаҷят эвӑҷт ӧхӑҷн сыр-сыр вәнт вой мущатыйҷсӑт. Щи пӑта ҷыв нәмасыя вєрум патӑҥ муй ю̆щӑҥ нёҷӑт ҷэщӑтсӑт. Кашӑҥ вәнт вой пӑта атэҷт щирн ҷэщӑтум нёҷ вєрсӑт.

Ӧхӑҷ вєрты хӑннєхуятӑт шєҥк сӑмӑҥа па мосман йис пурайн тӑйсыйт. Итәх хӑннєхә, вантэ, хошӑс па тӯҥщирӑҥа, тәса щимӑщ веҷпӑс пурмӑс вєрты щирҷ вәйтсӑҷҷэ. Кимит хәйҷ ищипа ӧхӑҷ ҷэщӑтты ӑн вєритӑс па щи пӑта вәйтты ёхҷаҷ эвӑҷт нётупсы вєрӑт кӑншӑс. Мосӑҥ, щи пӑта ин хӑнты мирев ӧхҷӑт итәх пурайн карты пушканӑт тынӑт пиҷа ия̆ха щи ҷӯҥӑтсыйт.

Щӑҷта йис пурайн ясак мӑты хӑтӑҷн нємуҷты вәнт вой сух хӑннєхә ӑн ки тӑйс, щит ҷӯв вой сухҷаҷ ю̆кана, артнайҷ щирн ҷӯв ӧхҷӑҷ щив мӑс. Щи утӑҷ ӧхӑтшӑк па аршӑк вой сухӑт хоҷумтум хӑннєхуятн нух ҷәтты вєритса. Итәх ёх тӑм йисн, Вячеслав Кондин ясҥӑт щирӑҷн, лупҷӑт, хуты ҷавӑрт хән ӧхӑҷ эвӑҷт нёҷӑт поса єсӑҷты. Мєт оҷӑҥӑн

Вой веҷты сєсы хурасӑт па антатра катӑҷты карты пән

Веҷпӑс хә пурмӑсӑт. В. Енов вєрум хурӑт

щи нёвӑщ ӧхҷӑҥ йинтӑҷ я̆мсыева таҷты мосҷ. Щи пӑта вєра ар ӧр пунты па щомӑҥ хӑннєхә тәп вєритҷ щит сәхтӑты. Щӑҷта ӧхҷӑҥ нёҷ шєҥк тәса катӑҷты па веҷщи єсӑҷты рӑхҷ. Муй пӑта катра пурайн хӑнтэт муй па вухаҷят я̆ма ӧхҷӑт эвӑҷт нёҷӑт єсӑҷты хошсӑт? Ҷыв, вантэ, иса айтєҷн ӧхҷӑт-нёҷӑт пиҷа вәсӑт па єнумсӑт, кашӑҥ хӑтҷ нємасыя вәнҷтыйҷсӑт.

Вячеслав Кондин ясӑҥҷаҷ щирн, йис пурайн сӯмӑт па вәнши ю̆х эвӑҷт хӑнты ёхҷӯв ӧхҷӑт вєрсӑт. Щӑҷта итәх щосӑтн ия̆ха аюмтум кӑт арсыр ю̆х кӯтупн нємасыя нёвӑщ кӯрӑҥ вой ҷонӑт щив ҷэщӑтыйҷсӑт. Щимӑщ вєр пӑта тӯҥщирӑҥа па тәса вєрум ӧхӑҷ хӑннєхәйн хӯв тӑйты вєритса.

Юхи хӑщум кӯтн тӑмӑщ хурасӑҥ ванҷтупсы оҷӑҥӑн айкеҷ тӯвум хәев путӑртӑс, хуты ҷыв «Торум Маа» йис пурмӑсӑт шавиты хотн, мӑта ут Ёмвош рєп ҷаҥӑҷн камн вәҷ, сырыя 2006-мит оҷэҷ вӯш эвӑҷт рәпитты ёхҷаҷ пиҷа нємасыя «Вой веҷпӑсҷӑты ёх ӧшеҷ» щирн арсыр аҷисупсэт ванҷтӑты тӑхи пӯншсӑт. Щи вєрэҷ еҷпийн ҷыв округев сыр-сыр айшӑк па вәншӑк хӑнты кәртӑт эвӑҷт вәнт вой веҷпӑсҷӑты хӑннєхуятӑт эвӑҷт сєсэт, щорканӑт па веҷпӑс пурмӑсӑт ия̆ха ӑкӑтсӑт. Кашӑҥ хӑннєхә щив я̆ҥхты щир тӑйҷ па тӯҥщирӑҥа вантты, уша вєрты, муй щирн па хуты катра пураитн мӯҥ опращ ёхҷӯв вәнт вой веҷпӑсҷӑты тӑхетн рәпитсӑт.

Тӑм ванҷтупсы вєрум хотн мӯҥ арсыр вой хурасӑт вантты вєритсӯв, муйсӑр нымҷӑт муй ҷухӑт, ю̆х сӑрӑт, ӑнтпӑт, ҷәмӑтсухӑт муй па веҷпӑс пурмӑсӑт йис пураитн мӯҥ шуши мир хуятҷӯв тӑйсӑт.

Путӑр хӑншӑс:
Владимир Енов

Ванлӆтупсыя юхтум хӑннєхуятӑт. П. Молданов вєрум хур

Мӳвиєм ӆыӆ рӳв

Тӑмӑщ нєм ванлӆтупсы тӑйс, мӑта ут округев хуща вәлӆты «Мӳв-авӑт па Хӑннєхә» па «Торум Маа» кӑт музей ёх вєрсӑт. Щи ванлӆтупсы Ас хӑлӆты тыӆӑщн 27-мит хӑтлӑн «Торум Маа» музей хот йитн пӳншса. Тӑта ванлӆтӑты пурмӑсӑт – вухаӆь арӑҢ путрӑт хӑншты хәя, мирӆ пиӆа рәпитты хәя Юван Николаевич Шесталова постуман вәлӆӑт.

Мєт олӑҢ Юван Шесталов хӑншум арӑҢ путрӑт вухаӆь ясӑҢӑн 1957-мит олн «Ленинская правда» нємуп газета хуща єсӑлсыйт, щит Ёмвош округ газета. Ищи олн рӳщ ясӑҢӑн «Нева» нємуп журнал хуща єтсӑт. Тӑм ванлӆтупсы вухаӆь арӑҢ путрӑт хӑншты хә Юван Шесталов олӑҢ єтум киникайӆ нєм тӑйӆ, щи вєр 1958-мит олн вәс. Вухаӆь ясӑҢӑн щи киника «Макем ат» нєм тӑйс, хӑнты ясӑҢӑн ки лупты – «Мӳвиєм ӆыӆ рӳв».

Юван Николаевич вєра ӭма вәслә вухаӆь мирӆ йис вєрӑт, йис путрӑт, тарнӑҢ арӑт па путрӑт. Щи вєрӑт ӆӳв аҢщащеӆ эвӑлт уша вєрсӑлә, щи хӑннєхә щӑртӑҢ икия вәс, щи пӑта ӆәҢх вєрӑт ӭма вәслә па арӑҢ, путрӑҢ икия вәс.

Тӑм йисн Юван Шесталов олӑҢӑн ар ёх наука щира хӑншлӑт, щи хӑншты ёх щирн тӑм хӑннєхә иса пӳш вухаӆь мирӆ нумӑсн вәс, вухаӆь мирӆ арӑт, путрӑт ӆыпи нумӑсн тӑйс. Тӑта ванлӆтӑты вухаӆь ёх пурмӑсӑт – щит нємасыя вухаӆь мир йис щирн вәлӆум ёх пурмӑсӑт, ӆыв ёшлӆаӆн, ӆыв нумӑслӆаӆн вєрум пурмӑсӑт. Щи пурмӑсӑт рӳв, щи нумсӑт рӳв арӑҢ путӑр хӑншты хәева ӆыпи нумӑса щи хойсӑт.

Тӑм ванлӆтупсыйн вәлӆты пурмӑсӑт – тәп вухаӆь мир вәлӆты кәртӑт эвӑлт тӳвум утӑт, щит тӳрӆопсӑт, ӆәмӑтӆяты сухӑт, хотӑҢ пурмӑсӑт па вельпӑслӆаты пурмӑсӑт. Ӆыв и щиреӆн ванлӆтӑлӑт, муй вӳрн вухаӆь мир вәсӑт, кимӑт щиреӆн па вухаӆь ёх ӆыпи нумӑс па ванлӆтӑлӑт. Тӑм онтупн олум лӳк хур хӑншман вәӆ, и мухты мӳӆева кӑӆ, муй пӑта щи олум лӳк хӑншийӆӆа. Тӑта па картӑҢ сэвӑт ванлӆтӑӆыйт, щи сэвӑт вєра ар карты лакӑт, ар карты кӳрӑт тӑйӆӑт, щи пєӆа вантман мӳҢ уша вєрӆэв, мӑтты карты – щит ёмӑҢ карты, картӑҢ сэв тӑйты эвет, имет хуща нємӑлӆт ӭпалэт, нємӑлӆт кӳӆӑт вана ӑн хӑтӆӑт.

Ванлӆтупсы вєрум хӑннєхә Лариса Поршунова путӑртӑс:

Тӑм ванлӆтупсы мєт олӑҢ пӳш мӳҢ вєрӑнтсӳв, хән Юван Шесталов па тәрума шәшмӑс, єҢкәруп пӑта вєрум ванлӆтупсы. Вухаӆь мир щирн пєсы пунсӑт, мєт вән хӑннєхә ӆыв вәтшӑсӑт. Щи ванлӆтупсы хуща мӳҢ ар йис вєрӑт па ванлӆтӑсӳв. Щимӑщ ӆыӆӑҢ хур вәс «Ма йисыём муй тӑхийн», щит телекомпания Югра вєрум ӆыӆӑҢ хур (режиссёр Ирина Голикова). Щи ӆыӆӑҢ хур иса пӳш ванлӆтупсы хуща ванлӆтӑсы.

Ин «Торум Маа» музей хуща, ма щирємн, тӑм ванлӆтупсы па щирашӑк тывӑс, ин мӳҢ ӑн єҢкәруп тәп ӭм нумӑсн щи мӑнум хӑннєхәев олӑҢӑн нәмӑслӳв па путӑртлӳв. Тӑта ӭм хурамӑҢ вухаӆь мир пурмӑсӑт, щит Шесталов ёх ай кәртӑт эвӑлт тыв тәсыйт, тӑм пурмӑсӑт пєӆа вантман, алпа, лӳв хӑншты нумӑсн щи юхтыйлса, тӑм ай кәртыеӆ эвӑлт лӳв мӳв луват мир нумсӑт ищи, алпа, вантӑс.

Наталья Тучкова «Мӳв-авӑт па Хӑннєхә» музей хуща рәпитты научной сотрудник путӑртӑс:

Ма ӭм ясӑҢ луплум «Торум Маа» па «Мӳв-авӑт па Хӑннєхә» хуща рәпитты ёхӆама ӆыв ӭха пилтӑщмеӆ пӑта. Тӑм мєт олӑҢ ӭха вєрум ванлӆтупсы. Ма нәмӑслум, тӑм шєҢк ӭм вєр, хән мӳҢ ӭха пилтӑщлӳв. Вухаӆь мир – щит Юван Шесталов мириеӆ, ӆыв йис вәлупсәӆ – хӑншты хәев вәлупсы. Араӆ пєлӑк тӑм мӳва юхтум ёх нәмӑслӑт, хӑнты па вухаӆь йис вәлупсы и хурасуп. Тӑм мӳвн єнмум ёх па мӳҢ, щи йис вәлупсы наука щира вєрты ёх, щиты ӑн нәмӑслӳв. Увӑс мир вєра ар хураспет, арсыр юханӑтн вәлӆӑт, арсыр ӆәмӑтӆяты сух тӑйӆӑт, арсыр ӆәҢха пойкщӑлӆӑт. Тӑта вәлӆты пурмӑсӑт – щит тәп Ю. Шесталов вәлум мӳв пурмӑсӑт, ӆӳв сӑмӑлн, нумсӑлн тӑюм пурмӑсӑт. Ма вәлєм, тӑм пурмӑс мухты вухаӆь мир сӑмӆаӆн тӑйты нумсӑт кӑлӆӑт. Тӑм мӳва юхтум ёх увӑс мир олӑҢӑн нємӑлт ӑн вәлӆӑт, тӑм пурмӑсӑт мухты, алпа, йис нумсӑт ищи уша вєрӆӑт, шиваӆӑлӆӑт вухаӆь мир сӑмӑҢ тӑйты нумсӑт.

Тӑм ванлӆтупсы тәнлуп тыӆӑщ 23-мит хӑтӆ вәнта рәпитты питӆ.

Путӑр хӑншӑс:
Пётр Молданов

Хосум кәрт – Неттинӑт рәт кәрт

Хосум кәрт олӈӑлӈн Неттинӑт рәт кәрта вәс, хута ӆыв лӯӈӑн вәсӑт. Тӑлӈ мӑр па ӆыв Катра Тэк кәрта яӈхсӑт. Айкємн Неттинӑт тӑлӈн Хосум кәртӑн хӑщийлӈты питсӑт, тӑлӈн па тӑхия вәлӈты ӑн яӈхсӑт.

Хосум кәртәл Вощрәӈ пусл ов эвӑлӈт 15-кєм километра вӯшн вәлӈ.

Муй пӑта кәртәл Хосум кәрта аӆьщӑты питсы? Катра пурайн опращлӈал щи пусл хонӑӈа вәлӈты юхӑтсӑт. Лӯӈӑн щи пусл кимӑлӈ ай лӈерӑт єнумсӑт, хоса аӆьщӑсыйт.

Щи хосӑт карлӈал элӈты питэт вәсӑт па щӑта ай нохӑр сємиет єнумсӑт. Щи нохӑр сємиет щи мурта єплӈӑӈӑт вәсӑт. Хӯлӈӑт щи нохӑр сємӑт лӈелӈӑт.

Пирӑщ имет катрайн путӑртыйлӈсӑт, хуты щит сәх хӯл лӈетут. Мӯӈ ая вәлмевн пан хӯват яӈхсӯв, щи хосӑт кӑншсӯв па лӈесӯв. Тӑм лӈерӑт эвӑлӈт мӯӈ кәртэв Хосум кәрта щи нємӑтсы. Щӑта кәрт унтасн вәлӈты пусл ищи щимӑщ нємн мӑсы – Хосум пусл.

Хосум кәртӑн Неттинӑт вәсӑт, щит Николай Неттин няврємӑт па хилэт. Лӯв пухӈӑл Алексей Николаевич па Иван Николаевич. Лын эвӑлӈтана па Хосум кәрт Неттин рәт ёх елӆы щи мӑнӑс. Лыв рыпакӆӑсӑт, вәнтӑн вой вельпӑсӆӑсӑт, хот войт тӑйсӑт, няврємлӈал єнмӑлсӑт.

Советской лащ пурайн, хән колхозӑт тывсӑт, хуӆиева кәртӑӈ ёх Кӯтуп Тэка касӆуптӑсыйт, әхӑт па Йилуп Тэка. Ин щит ӑл Тэк кәрта аӆьщӑӆы.

Хән Вулаӈ ӆаӆь тывӑс, Тэк эвӑлӈт ар хә ӆаӆь хӑра тәсыйт па ар хуят щӑта ухлӈал пунсӑт.

Хосум кәртӑн яӈ хот вәс, яӈ хоттєл ёх щӑта вәсӑт. Интӑм хот вулӆал йиӈка питсӑт. Хосум кәрт пӯӈӑлӈн Вощрєӈ пусл па пєлкӑн Михаил Николаевич Неттин (щит Алексей Николаевич хилы), вой вельпӑсӆӑты ай хот омсӑс. Ванкӯтӆы щив пухӆал пилә юхтыӆӑс.

Неттинӑт рәт эвӑлӈт: Т.С. Неттин имел Р.А. Неттина па хиӆыӆал пилә ӆоӆьӆӑт

Тӑм мӯв пєӆы әмӑщ вантты па тӑм мӯв хӯват әмӑщ яӈхты, тӑта нӑӈ опращлӈан вәсӑт, тӑта нӑӈ рәтэн вәлӈупсы мӑнӑс. Щиты тӑм мӯв нӑӈ вәлӈупсэн пилә яха кӑрӑтман вәлӈ.

Зоя Новьюхова хӑншум путӑр хӑнты ясӑӈа тулмащтӑс:
Надежда Вах

Хосум курт олӈӑӈан ар

Хосум куртэв – ай куртые,
Хосум куртэв – йис вошие,
Неттин ёхӆӑв тынӑӈ куртыев,
Нёттин ёхӆӑв сорни вошиев.

Опращлӈӑв верем хӑнты куртыев,
Рутӆӑв вулӧм ям куртыев,
Вощрәӈ посыл Хосум куртые
Хосум посыл – мосты вошиев.

Ёхӆӑв тӑта вулыӆымел,
Рутӆӑв тӑта энмиӆымел,
Тӑта хӯлӈӑт вельыӆымел,
Тӑта васэт мощатымел.

Няврэмиет энмилӈтымел,
Вой-хӯл ищи тӑиӆымел.
Емӑӈ хӑтлӈат верыӆымел,
Пӯпи якӑт якиӆымел.

Н.Т. Неттин имел па нявремӈӑл пила

Елӆы пелы Хосум курт рутӆӑв,
Хӯв вулӈаты, хӯв омсаты,
Хӑнты верлӈӑв ал ёрэматы,
Опращ верлӈӑв елӆы тӯваты.

Хӑнты ясӈев мосман тӑяты,
Ӑӈки ясӈев сӑмн тӑяты.
Ойӈа-пищӑӈа нын вулӈаты,
Йисӑӈа-нуптӑӈа шушиӆыяты!

Зоя Новьюхова,
Тэк курт

Ёмӑӈ воша мӑнлӇӑн, щирн ӈма вәлӇа!

Щиты 1971-мит олӈн Кузьма вәртәлӇ айлӇат Люба апӑлнєӈия лупӑс, хән лӮв Ёмвоша рәпитты мӑнӑс. Тӑта лӮв 44 олӇ рәпитӑс. ТәнялӇ ван хӑтлӮп тылӇӑщ 13-мит хӑтлӇӑн Любовь Иосифовна Кондина (Серасхова) 70 тӑлӇа йис. Ма лӮв хущелӇа мойӈа яӈхсум, шай яньщман лӮв әмща вәлӮпсәл олӇаӈӑн путӑртӑс.

Л.И. Кондина «Хӑнты ясӑӈ» газетаев лӮӈӑтлӇ

АйлӇат Любовь Серасхова

Любовь Иосифовна Ямал мӮв Приуральской район Катравошн сєма питӑс. Айтєлӈн Иосиф Павлович Сязи ащелӇ па Елена Павловна Серасхова ӑӈкелӇ пилӇа вӮлы тащ лӇавӑлӇман Кев пєлы па юхлы каслыйлсӑт. Елӆы ӑӈкелӇ кимит пӮш икия мӑнӑс, ай Люба эвие Татьяна Степановна Сибарева аӈкаӈкелӈ па Кузьма Павлович Серасхов вәртәлӈ єнмӑлсы.

Аӈкаӈкєм Пельвош кәртӑӈ ими, лӮв мӑнєма ванкӮтлы йис путрӑт путӑртӑс, моньщӑт моньщӑс, тәса арийс. ЛӮв сємлы вәс, 1959-мит олӈн ӑнтәма йис, щирн елӆы вәртємн єнмӑлсыюм, – Любовь Иосифовна нәмӑлмӑс.

Катравошн нулевой класса вәнлӆтыйлӆты мӑнӑс, сырышӑк лӇавӑрт вәс, вантэ, рӮщ ясӑӈ иса ӑн тӑйс, щиты ястӑлӇ:

МӮӈ, хӑнты няврємӑт, П.Е. Хатанзеевӑн хӑншум «Букварь» хӮват вәнлӆтыйлсӮв, шєӈк хурамӑӈ киника вәс, щирн имухты буквайт уша вєрсӮв па лӮӈӑтты питсӮв. Интернатн вәсӮв, етн хошум фланель щӑшкан ваньщсӮв па ай эвет па пухӑт пӑта ёрнасӑт ёнтсӮв. Хәт класс вәнты вәнлӆтыйлсум, щӑлӆта мәша хойсум, щирн кӑт тӑлӇ Лапӑт наӈк вошн лекщитыйлсум. Елӆы тәп Ёмвошн етн ӑшкола етшуптӑсум.

Ӑшкола юпийн Люба Катравошн рәпитӑс, щӑлӆта Пулӈавӑт вошн олӇ мӑр училищайн карты панкайт вєрты вєра вәнлӆтыӆӑс. Нәмӆӑлэ:

Елӆы мӮӈева хәлум вош пириты рӑхӑс, щит СӮмӑтвош, Сәрханӆ вош па Ёмвош. Щи пурайн мӮӈ пилэва Валера Шульгин па Юра Кондин вәнлӆтыйлсӑӈӑн. Юра ма лӇәхсєм вәс, лӮв лупӑс, Ёмвоша мӑнаты, щит шєӈк хурамӑӈ вошие. Лыпӑт хойты тылӇӑщ 1-мит хӑтлӇӑн 1971-мит олӈн мӮӈ, 40 хуят, Ёмвоша юхӑтсӮв. Щи пурайн тӑта вән йиӈк вәс. МӮӈ ещалтэва хӮл комбинат комсомольцӑт арсувӑт пилӇа єтсӑт. Щӑлӆта вантсӮв, Ёмвош ищи Пулӈавӑт вош иты – кӑт нартупӑӈ юх хотӑт, юх тротуарӑт, тәп йина ёмӑӈ па хурамӑӈ – лапӑт рєпн лоль.

Тӑта Любовь Иосифовна хӮл комбинатн рәпитты олӈитӑс. Ущхуль вєрл олӇаӈӑн няхман путӑртӑс:

И пӮш мӮӈ хущева Гусь-Хрустальный вош эвӑлт ики юхтылӇӑс. ЛӮв мӮӈев, айлӇат ёх, щи воша рәпитты вохсӑлӆэ, мӑтты ки щӑта вән тылӇӑщ вух ёша холумты питлӮв. Мин Люда Питласова пилӇа щи ӑктӑщсумн. ТухлӇӑӈ хоп лӇавӑлман аэропорт хуща омӑслумн. Щӑлӆта вантлумн, щив хӮл комбинат кәща Николай Зарубин милиционер хә пилӇа юхтӑс. Минев иньщӑслӇӑлэ: «Эвеӈӑн, нын хулта мӑнты вӮтщӑсӈӑн?» Мин юхлы: «Гусь-Хрустальный воша». Кәща хә така лупӑс: «Я, щи сухлӇан вӮятн па юхлы мӑнатн!» Щиты мин Ёмвошн хӑщсумн па елӆы хӮл лєтутӑт вєрты питсумн.

Ешавәс па Юрий Григорьевич Кондин хуща икия мӑнӑс, лыв семьяелӈ нял няврєм сєма питӑс – Наталья, Вячеслав, Михаил па Григорий. ПухлӇал айтєлӈн ащелӇ пилӇа хӮл велпӑслӇаты яӈхсӑт, интӑм щи вєр ӈма тӑйлӇат. Юлӈ Любовь Иосифовна икелӇ пилӇа хӑнты щирн путӑртӑс, щирн няврємӑт шайкєм рәт ясӑӈ тӑйлӇат.

ИкелӇ пилӇа 1993-мит олӇ вәнты хӮл комбинат хуща рәпитӑс. Елӆы кәщайт рәпитты хотн хотхӑры люхӑтты нєӈа вәс. Щи арат олӇ рәпитмалӇ пӑта лӮв Россия хӮл велпӑслӇаты вєр тәты министерства эвӑлт вән ишӑкты нєпек тӑйл, щирн «Ветеран труда» нєм холумтӑс.

Ин Любовь Иосифовна рӮтьщӑл, лӮӈӑн дачайн вәл, щӑта ӑнтэ тәп арсыр овощӑт єнмӑлтӑл, щи тумпи арбузӑт па дыняйт ищи. ЛӮӈӑн воньщумут, тулӑх, нохӑр ӑкӑтл, певӑлты пӑта сӮмӑт нӮвӑт эвӑлт веникӑт хәшӑл. Ёмвошн лӮв вәнт пӮӈӑлн вәл, щирн ванкӮтлы вәнт хӮват шәшты вєр мосман тӑйлӇӑлэ. ЛӮв яӈ хилы тӑйл. Щи тумпи лӮв кашӑӈ лӮӈ рәт Ямал мӮвлӇа мойӈа яӈхийл.

Любовь Иосифовна, нӑӈ 70 тӑлӇа йисӑӈ, щирн ар ям ясӑӈ ястӑты лӇӑӈхалӇум. Елӆы хӮв йис, хӮв нәпӑт рәтлӇан кӮтн щӮняӈа, тумтака вәлӇа!

Путӑр хӑншӑс:
Людмила Шульгина

Муши вошн Ӆорвош районӑн Иван Григорьевич Истомин шәӊӑт нємуп киникайт ӆӯӊӑтты хотн «Истоминские пятницы» тӑхи хӑщум оӆӑт мӑр библиотекайн рәпитты нєӊӑтн нємасыя пӯншсы. Щимӑщ вєр пӑта ма ӆӯӊ пурайн, рәпатаём щирн ӑӊхмємн, щи оӆӑӊӑн айкеӆӑт уша вєрсум.

Муй пӑта «Истоминские пятницы» тӑхи вєрсы

Марина Рочева Ӆорвош район арсыр культура тӑхетн араттєӆн хәӆумъяӊ оӆ мӑр рәпитӑс. Ӆӯв 2005-2022-мит оӆӑтн И.Г. Истомин нємуп киникайт ӆӯӊӑтты хотн вәс. Сырыя Марина Александровна Ӆорвош район мӯв библиотечной система кәща нєӊа 2020-мит оӆ вӯш вәнты рәпитӑс. Әхӑт рӯтьщӑтыя мӑнты еӆпийн кәщая вәӆты вєрӆ хӑйсӑӆэ па киникайт мӑты нєӊа вәс. Хӑннєхуятӑта йиӆуп нєпекӑт оӆӑӊӑн путӑртӑс па хурамӑӊ айкеӆӑт ӆэщӑтӑс, сыр-сыр литературной ванӆтупсэт па вәйтантупсэт вєрӑс.

Ма ӆӯв пиӆэӆа вәйтантыйӆсум па рәпатайӆ оӆӑӊӑн хӯв путрємӑсман.

Муйсӑр рәпатайт юхи хӑщум оӆӑтн нӑӊ хӑннєхәйт пиӆа ӆэщӑтӆӑн?

Ма арсыр айкеӆӑт йиӆпа хӑншум киникайт оӆӑӊӑн вєрӆум, лупӆум, муйсӑр нєпекӑт мӯӊ библиотека хотэвн вәӆӆӑт. Щӑӆта литературной ванӆтупсэт па вәйтантупсэт ӆэщӑтӆум.

Катра «Инстаграм» хуща щитӑт вєрсум, ин па – «ВКонтакте». Щи вєр тумпийн ӑшкола айӆат ёх пиӆа па ӆӯӊ мӑр районэв хуща вәӆты няврємӑт пиӆа рәпитӆум.

Марина Александровна, нын библиотека хотн хуща «Истоминские пятницы» тӑхи пӯншсӑты. Муй пӑта щимӑщ вєр ӆэщӑтсӑты?

«Истоминские пятницы» – щит щимӑщ йиӆуп вєр, мӑта утэв унтасн арсыр әмӑщ путрӑт па стихӑт хӑншты хәйт па нєӊӑт мӯӊ и тӑхия ӑкӑтсӯв.

Тӑмхӑтӆ, вантэ, итәх хӑннєхәйт щикӯш ӑм па хурасӑӊ путрӑт хӑншӆӑт, тәп щи хӑншум утӆаӆ нємуӆты киникаита ӑн ӆэщӑтӆӑт. И пєлӑк эвӑӆт итәх хуятӑт еӆємӆӑт, кимит ёх па нєпека ӆыв стихӆаӆ хӑншты щирӑт ӑн мущатӆӑт, вантэ, тӑм йисн киникайт єсӑӆты вєрӑт тынӑӊа йисӑт.

Ин па «Истоминские пятницы» тӑхевн иса 20 хӑннєхә иӑха ӑктӑщсӑт. Хәӆум тыӆӑщ мӑр Ӆорвош районэв ӆуватн вәӆты хуятӑт оӆ мӑр и пӯш мӯӊ библиотека хотэва юхӑтӆӑт, тӑта арсыр айкеӆӑт вєрӆӑт, путӑрӆаӆ па стихӆаӆ ӆӯӊӑтӆӑт. Әхӑт па ӑм утӑт мӯӊ пириӆӯв па социальной сеть тӑхета ӆэщӑтӆӑӆӯв, ӆәӆн арсыр хӑннєхуятӑтн уша ат вєрсыйт. Ин мӯӊ шєӊк ӆӑӊхаӆӯв Николай Николаевич Афанасьев йиӆпа хӑншум путрӑт па стихӑт пиӆа рәпитты. Ӑм щи вєр, хуты ӆӯв стихӆаӆ арӑт щира тәса вєрсыйт. Щи тумпийн тӑм хәев хӑнты па рӯщ ясӊӑтн ӑмсыева хӑншӑӆ.

Тәп Николай еӆємӆ ӆӯв вєрум путӑрӆаӆ па стихӆаӆ нєпекӑта нух ӆэщӑттыя, ӆәӆн хӑннєхуятӑтн ат ӆӯӊӑтсыйт па ушӑӊа ат вєрсыйт.

Щи пӑта «Истоминские пятницы» ёхӆӯв ин щимӑщ «Истомия ванӆтӑӆ» тӑхи вєрсӑт, хута арсыр путрӑт па стихӑт вантты рӑхӆ. Щив Н. Афанасьев «Микулие» нємуп әмӑщ путрӑӆ нух хӑншсӯв.

М.А. Рочева. В. Енов вєрум хур

Муй щирн «Истоминские пятницы» тӑхен хуща хӑннєхәйт рәпитӆӑт?

Мӯӊ иӑха тәп хәӆум пӯш вәйтантыйӆсӯв. Щи мирхотӑт мӑнум щосн кашӑӊ хә муй нє ӆӯв хӑншум утӆаӆ хӑнты, сӑран па рӯщ ясӊӑтн ӆӯӊтӑс. Юхи хӑщум вәйтантупсыйн мӯӊ нәмӑссӯв, муй щирн ӑмшӑк па әмӑщ путрӑт па стихӑт и киникая ӆэщӑтты рӑхӆ. Муши вош кӯтуп ӑшколайн вәнӆтыйӆты эвеӊӑн Богдана Варнакова па Елизавета Молчанова ищи мӯӊ хущева вәсӑт па хурамӑӊ стихӑт ванӆтӑсӑт. Ӆын, вантэ, ищиты ин хуӆна еӆємӆӑт арсыр хӑннєхә еӆпийн тәса хӑншум утӑт ӑма ванӆтӑты.

Па мӯӊ ищипа ӆӑӊхаӆӯв, ӆәӆн щи эвеӊӑн стихӑт сыр-сыр тӑхетн еӆӆы ат хәӆӑнтсыйт па уша вєрсыйт. Юхи хӑщум вәйтантупсы пурайн ӆын китумтак мӯӊ ёхӆӯвн ишӑксыйт. Вәщ тыӆӑщ юхи хӑщум хӑтӆӑтн мӯӊ проект хӑншсӯв. Щитэв унтасн «Возвращение к истокам» нємуп киника хӑншты питӆӯв. Щи нєпекев пиӆа ин Раиса Хасановна Белорукова-Вокуева рәпитӆ. Киникаев єтты еӆпийн щив нух ӆэщӑтты путрӑт-стихӑт мӯӊ «Уютный Ямал» нємуп электронной портал тӑхия китсӑӆӯв. Щи тӑхийн ӑмсыева арсыр хӑннєхуятӑтн ӆӯӊӑтты вєритӆыйт.

Нын хәӆум мирхот «Истоминские пятницы» хуща вєрсӑты. Нӑӊ щиренӑн, айӆат ёх питӆӑт муӆты путрӑт хӑншты?

Ма нәмӑстємн, ӑӆ хән хурасӑӊ путрӑт па стихӑт ӆыв ӆэщӑтты питӆӑт. Тәп щи вєр пӑта веӆщи хӑншты хӑннєхуятӑта ар щирн иса нётты мосӆ.

Пураитн ишӑкты па рӑхӆ, ӆәӆн ӆыв сӑмӑӊа па тәса щи вєрэӆ ат вєрсӑт!

Путӑр хӑншӑс:
Владимир Енов

Ас па Ланал хӯват яӈхман рӯтьщӑты рӑхл

2023-мит ол вӯш эвӑлт «Созвездие» нємпи тӑхи ёх иса мир рӯтьщӑты щира мєт олӑӈ пӯш «Увӑс моньщ» нємпи рӯтьщӑты вєр олӈитлӑт. Ихущъяӈ хӑтл мӑр Сәрханл, Пулӈавӑт, Ёмвош, Тәпӑл па па вошӑт хӯват вән хурамӑӈ тӯтӑӈ хопн яӈхман рӯтьщӑты па щи йис вошӑт олӑӈӑн ар мосты вєр уша павӑтты рӑхл.

«Увӑс моньщ» нємпи тӯтӑӈ хоп

Тӯтӑӈ хопн рӯтьщӑты хот йит

«Увӑс моньщ» – щит вән па хурамӑӈ тӯтӑӈ хоп, вӯтӑӈ Ас па Лаӈал хӯвӑт яӈхӑл. 2007-мит олӈ щи тӯтӑӈ хоп йилӈатсы. Щӑта рӯтьщӑты ёх пӑта 67 хот йит вєрман вәл, кӑт лӭеты-яньщты хот, «Лесная гостиная» нємпи рӯтьщӑты хот йит, әпӑт эвӑтты муй па ямӑлты хот йит, «Сердце Сибири» нємпи яньщты хот йит, етнхотӑт ванлтӑты хот йит, киникайт лӯӈӑтты хот йит.

Щӑта ийха 120 хӑннєхәя рӯтьщӑты щир вәл. Лывелә ямa рӯтьщӑты пӑта тӯтӑӈ хопн 60-кєм хӑннєхә рәпитты питл.

Хутыса щи тӑхийн рӯтьщӑты рӑхл, щи олӑӈӑн мӯӈева «Созвездие» тӑхийн маркетинг хӯват кәща нє Зинаида Евгеньевна Биатова путӑртӑс:

Мӯӈ вән, йис па хурамӑӈ вошӑт хӯват мойӈ ёх тәтьлӓты питлӯв. Щӑта лыв шуши ёх пила вәйтантыйлты, лыв йис вәлупсәл олӑӈӑн уша павӑтты питлӑт. Интӑм Ас па Лаӈал вән юханӈӑн хӯват тӯтӑӈ хопн яӈхты рӯтьщӑты вєр ӑнтәм. Щирн мӯӈ тӑм вән проект лэщӑтсӯв. Ләлн кашӑӈ хуята тӑта әмӑщ рӯтьщӑты вәс, мӯӈ иса тәса вантсӯв, тәса лэщӑтыйлсӯв. Мӑнум олн лыпӑт хойты тылӑщн мӯӈ «Увӑс моньщ» тӯтӑӈ хопа лєлсӯв па ихущъяӈ хӑтл мӑр ӑнхсӯв, ләлн тәса уша павӑтты, хутыса мойӈ ёх щи тӑхийн рӯтьщӑты питлӑт.

Мосл лупты, тӯтӑӈ хоп щи вошӑт хӯват яӈхты питл: Сәрханл – Сӯмӑтвош – Муши – Хӑнты-Муши – Пулӈавӑт – Йилуп Киеват – Манстӑр – Ёмвош – Уват – Тәпӑл. Щи вошӑт хӯват тӯтӑӈ хоп ихущъяӈ хӑтл мӑнты питл.

Хӑннєхә пириты питл, Сәрханл муй па Тәпӑл вош эвӑлт рӯтьщӑты вєрл олӈитлӑлэ. Москва па Санкт-Петербург вошӈӑн эвӑлт Сәрханл па Тәпӑл вошӈӑн вәнты хәлум щос мӑр тухлӑӈ хопн юхӑтты рӑхл, щи тумпи щи вошӈӑн вәнты поездӑн ищи юхӑтты щир вәл. З. Биатова путӑртӑс, муй олӑӈӑн лӯв уша павтӑс, хән щи вошӑт хӯваттӯтӑӈ хопн яӈхӑс:

Пулӈавӑт вошн мӯӈ вӯлы лавӑлты хӑнты хоттєл ёх хущи вәсӯв, лыв юрн хотн вәлӑт. Мӯӈева ванлтӑсӑт, хутыса йис пурайн хӑнтэт вәсӑт, муйсӑр лӓмӑтсухӑт па арсыр пурмӑсӑт тӑйсӑт. Щӑта мӯӈ хӑнты мир лєтутӑт лєсӯв. Щӑлта «66 параллель» тӑхия тәсыюв, щи тӑхийн «Полярный круг» олӈитлы. И.С. Шемановский нємпи музейн, «Живун» нємпи шуши мир йис пурмӑсӑт шавиты тӑхийн вәсӯв. Щӑта уша павӑтты рӑхл, хутыса йис пурайн шуши мирӑт вәсӑт, хутыса велпӑсләсӑт. Ас па Лаӈал ияха пилӑтты тӑхийн ищи вәсӯв. Щи тӑхи вән әр тӑйл, щирн кашӑӈ хӑннєхәя мулты ям вєр вохты рӑхл. Ёмвошн мєт хурамӑӈ тӑхета тәтьлясыюв. Щӑта шуши мир йис вєрӑт мєт лавӑлман тӑйлыйт. Щи кӯтн арсыр йилуп тӑм йис вєрӑт, спорт вєрӑт нух алумлыйт па елӈы тәлыйт. Арсыр вошӑт тумпи тӯтӑӈ хоп вәнтӑн ищи хойты питл, щӑта мойӈ ёх шәшты, арсыр хурамӑт вантты, рӯтьщӑты, нохӑр муй па па утӑт ӑкӑтты питлӑт. Ма щирємн, «Увӑс моньщ» нємпи тӯтӑӈ хопн кашӑӈ хуят мєт ямa па әмща рӯтьщӑты питл.

Мосл лупты, тӑм ол Ас нопӑтты тылӑщ 23-мит хӑтл вӯш эвӑлт щи тӯтӑӈ хоп Сәрханл вош эвӑлт єтл, ихущъяӈ хӑтл юпийн Тәпӑл воша юхӑтл. Путёвка 154190 шойт вух эвӑлт тына хойл. Щиты тӯтӑӈ хоп вәйт лор тылӑщ етшӑты вәнты тывелттухелт мойӈ ёх тәтьлӓты питл. Олӑӈмит рӯтьщӑты мӑра ин ар путёвка ләтсы. Щирн мӯӈ вӯтӑӈ Асэв па Лаӈалэв хӯват яӈхман рӯтьщаты!

Путӑр хӑншӑс:
Надежда Рагимова

Тәнӆуп тыӆӑщн 4-мит хӑтӆӑн Ёмвошн вәӆты округ мир творчества хот хуща ар няврєм па айӆат ёх ӑктӑщсӑт. Ӆыв тӑмхӑтӆ хӑнты яка вәнӆтӑсыйт, тӑм ӑктупсы рӱщ нємӆ «Лаборатория традиционного танца». Тыв хуты якты няврємӑт юхӑтман вәсӑт, щит «Партер» якты театр па тӑм йис якты пищӑт ванӆтӑты «Академия танца» театр. Иса нӑӆъяӊ муӆтас хӑннєхә вәс. Щи хӑтӆ ӆыв уша вєрсәӆ, хӑнты якӑт муйсӑр нӱвиет тӑйӆӑт, муй вӱрн тывсӑт, яктыйн муй вӱрн тәса карємӑты, ёшиет муй вӱрн тәты, кӱриет муй вӱрн тәты па арсыр хӑнты якӑт пищӑт уша вєрсӑт. Тӑм ӑкмум тӑхийн юхтум ёх пиӆа еша путӑртсӑт па хӱвшӑк мӑр яксӑт.

Хӑнты щира якты вәнӆтӑсыйт

Хә хуят якӑта Тимофей Алексеевич Молдановӑн па Яков Никифорович Тарлинӑн вәнӆтӑсыйт па пӱпи хот вєрӑта вәнӆтыйӆты айӆат ёхн, ӆыв вәнӆтыйӆты тӑхеӆ «Окружная школа Медвежьих игрищ» нєм тӑйӆ.

Ими якӑт «заслуженный деятель культуры Югры» нєм тӑйты нєӊӑн Фаина Павловна Иштимировайн вәнӆтӑсыйт. Тӑм нєӊиен па йис арӑт, моньщӑт, якӑт имет пиӆа вәнӆтӑӆ, щи студия «Ёмвош ёх» нєм тӑйӆ.

Тӑм вєр оӆӑӊӑн мӑнєма Тимофей Молданов путӑртӑс:

Няврємӑт округ мир творчества хота Югра-Классик эвӑӆт юхтыйӆсӑт, ӆыв щӑта ищи якты тӑхия ӑӊхӆӑт, рӱщ якӑт па сыр-сыр якӑт вәнӆтӑӆӑт. Ин па хӑнты як оӆӑӊ пищӑта вәнӆтӑсӆӱв. Щи пӑта Яшаев мєт сыры ванӆтӑты оӆӊитӑс, муй вӱрн хӑнты хуят шәшийӆ.

Хӑнты, вантэ, нӑрмӑтн, тӱӊкӑӊ тӑхийн, хәрӑӊ тӑхийн шәшийӆ. Щи пӑта хӑнты шәшупсәӆ па хурасуп, рӱщ шәшупсы па па хурасуп. Щӑӆта па Яша ванӆтӑс, муй вӱрн хӑнты хә карємӑӆ, шәштӑӆ са карємӑӆ, щит хӑтӆ похӑнӆ сєма, ёшӆ тӱвємӑӆӆэ хӑтӆ сай пӑта. Щиты щи якен нӱвӑӊа щӑӆтаса йиӆ. И пєӆа ӑӊкӑрмӑӆ, ӱх тый пєӆа вантӑӆ, кимит пєӆа ӑӊкӑрмӑӆ, ӱх хуща ӆаӊки шиваӆӑӆ, щивеӆт пєӆа вантӑӆ, щиты ӑр вӱрн шәшман яка щи йиӆ. Щӑӆтаса щи якты щи питӆӑт.

Ф.П. Иштимирова нє як ванӆтӑӆ. П. Молданов вєрум хур

Щӑӆта ин хӑннєхәен щи йиӆ, ӆӱв веӆпӑс хә лӱкӆаӆ пєӆа вантман йиӆ. Ӆӱв муй вӱрн ӆомєсӆ, шәтӆ, якн ищиты ванӆтӑӆы. Щит ищи ванӆтӑӆы, муй вӱрн ӆомєсӆ. Щӑӆта па нымӑӆн мӑнты хәен, нымӑӆн ӆӱв па щира мӑнӆ. Веӆпӑс хәен мӑнты пӑнт вєрум ӑш хән тӑйӆ, ӆӱв ӑплӑк кӱтн шәшӆ. Щи пӑта нымӑӆн шәшты хәен ӆӱв па щира шәшӆ, кӱрӊӑӆ тӱвємман шәшӆ, и пєлӑк кӱрӆ тӱвємӆ, кимит кӱрӆ тӱвємӆ. Щӑӆта па хӑнты хә, веӆпӑс хә кӑт сӱв намӆ хәнты ӑн тӑйс, щит ар щирн щи ванӆтуман вєрӆа. Щӑӆта щиты щи тывӆ хә як, пӱпи хотн щи якӆа, хә як щи якена щи йиӆ. Щиты як щи тывӆ, тӑӆтаса нӱв вӱӆан, туӆтаса нӱв вӱӆан.

Яков Никифорович па ванӆтӑс, муй вӱрн лӱкӑт кейӆӑт па муй вӱрн тывеӆт-тухеӆт кєрємийӆӆӑт. Щит ищи як хуща вәӆ.

Щӑӆта па еша путӑртсӱв ёмӑӊ якӑт оӆӑӊӑн. Муй вӱрн па ёмӑӊ якӑт тывсӑт. Йис щирн мєт оӆӑӊ хӱӆ веӆты еӆпийн, Хоймас ваӆьщам нюхӑрӆ, нюхӑрӆ. Щит йис як, тарнӑӊ йис па тумпийн тывӑс. Мєт оӆӑӊ хӱӆ веӆты еӆпийн муй па вәнта мӑнты еӆпийн ёх мєт оӆӑӊ якӆӑт, щит йиӊк-вой вана хущты пӑта, йиӊк-вой уй тӑйты пӑта. Щиты щи путӑртсӱв, муй вӱрн мєт оӆӑӊ якӑт тывсӑт.

Щӑӆта па Фаина Павловна путӑртӑс, ванӆтӑсӆэ, эвет муй вӱрн якӆӑт, эвет тывеӆт карємӑӆӑт, тухеӆт карємӑӆӑт, щӑӆта ӑм воньщумут ки ӑкӑтӆӑт, нәмӑӆтаса ёшн тәӆэн, нәмӑӆтаса воньщумут пунӆӑн. Щӑӆта ёхум воньщумут ӑкӑтты па мосӆ. Ёхум воньщумут муй тӑхи эвӑӆт, мӱв хӑр эвӑӆт ӑкӑтӆа. Щӑӆтаса иӆта каврен щи мӑнӆ. Кавӑр – щит як нӱв. Иӆта каврен щи вєрӆэн, хән иӆтаса воньщумут ӑкӑтӆа, щӑӆта воньщумут воньщупа пунӆа. Еӆӆы па щи тывӑс воньщумут пунты тӑхеӆ. Нємӑсыя пунты тӑхи ӑн ванӆтӑӆэн, ӑӆ тӱвман тәӆэн нӱвен каврен. Нӱв ясӑӊ – щит тӑм йис хӑнтэт мӱӊ щиты путӑртӆӱв. Йис ёхӆӑн як нӱв ясӑӊ ӑн тӑйсӑт, як кавӑр, нӱм кавӑр вєрӆ, иӆ кавӑр вєрӆ. Щӑӆта икет яктэӆн нухӆы пєӆа ёшӆаӆ ки тәӆӑт, щит Нӱм Тәрум ар ӆәӊх, Най-Вәрт вәӆ, щитӆаӆ пойкӆӑт, щиты щи нӱм кавӑр вєрӆӑт. Иӆ кавӑр ки вєрӆӑт, иӆн ӑӊхты ар ӆәӊх пойкӆӑт, имеӆн па воньщумут иӆтаса воньщӆӑт, мәрӑх воньщӆӑт. Щитӑт щи ванӆтӑсӱв, путӑртсӱв. И щос мӑр тәп вәс, щи пӑта шимӆ як вәс.

Тӑм ванӆтупсы вєра ӑма мӑнӑс. Няврємӑт хӑнты яка вәнӆтӑты кашӆаӆ вәсӑт. Щӑӆта щи якӑт ӆыв якты щи питӆӑт па сыр-сыр тӑхетн ванӆтӑты питӆӑт.

Путӑр хӑншӑс:
Пётр Молданов

ТыӅӑщ поры

ЙистєӅн хӑнты мир тыӅӑщ ванӑн тӑйсӑт, тыӅӑщ календарь пиӅа вәсӑт, щирн тови еӅпийн ТыӅӑщ поры вєрсӑт. Вантэ, йис пурайн щиты йиӅуп оӅ оӅҢитсы. ЁмӑҢхӑтӅӑн мир ияха ӑктӑщийӅсӑт па порыӅӑсӑт, ӅәӅн ӑм арат хӯӅ па вой ат вәс, ӅәӅн хӑннєхуятӑт ӑма, тумтака, кӯтэӅн ӅәхсӑҢа ат вәсӑт.

ТыӅща пойкщӑӅӯв. Л. Гурьева вєрум хур

Юхи хӑщум оӅӑтн Югра мӯвевн щи хӑтӅ ищи постӑты оӅҢитсы. Вәна пєлка ю̆вум ёх щи хӑтӅ постӑты вәнӅтӑсӑт, щи оӅӑҢӑн учёной ёх нєпекӑт хӑншсӑт.

ТәнӅуп тыӅӑщ 6-мит хӑтӅӑн мӯҢ, ЁмвошӑҢ хӑнтэт, ияха ӑктӑщсӯв па етн и ёмӑҢ рєпн ТыӅӑщ поры вєрсӯв. Ӆоньщ пӑсанӑн порєссӯв, щив арсыр єпӅӑҢ Ӆєтутӑт омӑссӯв. ЩӑӅта Тимофей Молданов ТыӅӑщ пєӅы пойкщӑс, ӅәӅн иса мир ӑма, тәса, уяҢа-щӯняҢа, тумтака ат вәсӑт! ӅәӅн ӅаӅь сорашӑк ат вӯӅыйс па арсыр мирӑт кӯтэӅн ӑма па ӅәхсӑҢа ат вәсӑт. Ӑкмум мир ищи арсыр ӑм вєрӑт оӅӑҢӑн вохсӑт. Шай яньщман путӑртсӯв, муй щирн катра пурайн хӑнтэт ванкӯтӅы поры вєрсӑт. Тимофей Алексеевич лупӑс, тӑм Ӆавӑрт пурайн мӯҢ мӯвев арсыр мирӑта пойкщӑты мосӅ, ӅәӅн сорашӑк ӑм вәӅупсы ат тывӑс.

Путӑр хӑншӑс:
Людмила Шульгина

Хӑнты Чебурашка

В. Паньшина хӑнты Чебурашка пиӅа. Л. Гурьева вєрум хур

Хәнты 1966-мит оӅн Эдуард Успенский «Крокодил Гена и его друзья» нєпек хуща Чебурашка оӅӑҢӑн хӑншӑс. Тӑм ванӑн Россия мӯвевн йиӅпа Чебурашка оӅӑҢӑн путӑртты питсы, йиӅуп кина тывӑс. ШєҢк әмӑщ кина, ар хуят вантсӑт па ӑм ясҢӑт ястӑсӑт.

Тӑм ванӑн мӯҢ редакцияева вах хӑнты ими Вера Егоровна Паньшина (Кунина) юхтыӅӑс. Ӆӯв ар оӅ хӑнты ративайн рәпитӑс, ин ӑм арат оӅ рӯтьщӑӅ. ӅӯҢӑтты арӑт хӑншты оӅҢитӑс, мӯҢ хӑнты газетаевн щитӑт хӑншсӯв. Тӑм ванӑн Ӆӯв хӑнты Чебурашка Тарәхулали (щит вах хӑнты ясӑҢӑн) (кӑсум щирн ХумӑсвәӅ) пӯнӑҢ пӑӅӑҢ акань ёнтӑс. Щи тумпи Вера Паньшина хумӑсвәӅ воньщты вєр оӅӑҢӑн ӅӯҢӑтты ар хӑншӑс:

Вәнт ӓш хӯват шәшӅум,
Ӓхум мухӑӅая
ӑҢхийӅӅум,
Нӓрум хуща єтӅум.
Щӑта ар хумӑсвәӅ
шиваӅӑӅум,
Арсыр хумӑсвәӅ: нуви,
нуви вӯрты, вӯрты, кӑӅы
вӯрты.
Шәшман нӓрума
рохнёмийӅӅум,
Тәп хумӑсвәӅ вәйтӅум.
Ӆӯв, вантэ, турн, тӯҢк
хуща хӑнятыйӅ.
Ищки йиты пурайн ай
кєрн лаҢкӑсыйӅ...
ЄпӅӑҢ хумӑсвәӅые,
Нӑхман юнтӑс,
Вот пиӅа ар арийс па
якӑс.
Ӆӯв эвӑӅтэӅа вәнт хӯват
Ващ тур сый щи сащӑс.

Щимӑщ сорни ёшпи хӑнты ими Вера Егоровна Паньшина Чебурашка акань ёнтӑс.

Путӑр хӑншӑс:
Людмила Гурьева

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№3 (3615),09.02.2023

Соучредители
Дума, Правительство Ханты-Мансийского автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных, внешних связей и молодёжной политики Ханты-Мансийского автономного округа – Югры

Редакция
Директор, главный редактор – **Динисламова С.С.**
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного редактора – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:
628011, г. Ханты-Мансийск, ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52
E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте **www.khanty-yasang.ru**
Отпечатано:
ООО «Новости Югры-Производство» г. Сургут, ул.Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**
Тираж **2166** экз.
Заказ **484**
Цена свободная

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Тюменской области, ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации ПИ №ТУ 72-00796 от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций не обязательно отражает точку зрения редакции.